ECLI:NL:RBROT:2023:1800

Instantie	Rechtbank Rotterdam
Datum uitspraak	02-03-2023
Datum publicatie	03-03-2023
Zaaknummer	10/996711-18
Rechtsgebieden	Strafrecht
Bijzondere kenmerken	Eerste aanleg - meervoudig
Inhoudsindicatie	Wet op de kansspelen. De dagvaarding is t.a.v. het onderdeel opzettelijk voordeel trekken uit de omzet van de cash centers ambtshalve nietig verklaard. Vrijspraak art. 1, eerste lid, onder a van de Wet op de kansspelen: gelegenheid bieden om deel te nemen aan online kansspelen. Bewezenverklaring art. 1, eerste lid, onder b van de Wet op de kansspelen: het bevorderen van deelname aan online kansspelen. Bewezenverklaring witwassen. En vrijspraak voor valsheid in geschrift. Bij de strafoplegging is nadrukkelijk meegewogen dat de consument op dit moment wordt overspoeld door een golf aan reclames voor online kansspelen, hetgeen zich nadrukkelijk niet lijkt te verenigen met de bedoeling van de wetgever om bescherming en waarborg te bieden tegen gokverslaving. Dit raakt ook aan de ernst van het kernverwijt. Oplegging van een taakstraf van 240 uur.
Vindplaatsen	Rechtspraak.nl

Uitspraak

Rechtbank Rotterdam

Team straf 1

Parketnummer: 10/996711-18

Datum uitspraak: 2 maart 2023

Tegenspraak

Vonnis van de rechtbank Rotterdam, meervoudige economische kamer voor strafzaken, in de zaak tegen de verdachte:

[verdachte01] ,

geboren te [geboorteplaats01] op [geboortedatum01] ,

ingeschreven in de basisregistratie personen op het adres: [adres01] , [postcode01] [plaats01] ,

raadsman mr. S.L.J. Janssen, advocaat te Rotterdam.

1. Onderzoek op de terechtzitting

Gelet is op het onderzoek op de terechtzitting van 21 september 2021, 31 januari 2023 en

2 februari 2023.

2. Tenlastelegging

Aan de verdachte is ten laste gelegd hetgeen is vermeld in de dagvaarding. De tekst van de tenlastelegging is als bijlage I aan dit vonnis gehecht.

3. Eis officier van justitie

De officier van justitie mr. R.J. Boswijk heeft gevorderd:

- bewezenverklaring van het onder 1, 2, 3, 5 en 6, telkens primair ten laste gelegde en bewezenverklaring van het onder 4 ten laste gelegde;
- veroordeling van de verdachte tot een taakstraf van 240 uren en een gevangenisstraf voor de duur van één jaar voorwaardelijk, met een proeftijd van 3 jaar.

4. Geldigheid dagvaarding

4.1. Ten aanzien van de feiten 1, 2 en 3, telkens subsidiair

De rechtbank heeft zich ambtshalve beraden op de vraag of de dagvaarding voor wat betreft het ten laste gelegde onder 1, 2 en 3, telkens subsidiair, voldoet aan de eisen die in artikel 261 van het Wetboek van Strafvordering (hierna: Sv) aan een dagvaarding worden gesteld.

4.2. Beoordeling

Op grond van artikel 261 Sv behelst de dagvaarding een opgave van het feit dat ten laste wordt gelegd, met vermelding van tijd en plaats en van de omstandigheden waaronder het feit zou zijn begaan.

De opgave van het feit moet duidelijk en begrijpelijk, niet innerlijk tegenstrijdig en voldoende feitelijk zijn, zodat het voor de verdachte, in combinatie met het onderliggende dossier, voldoende duidelijk is waartegen hij zich moet verdedigen. Voor de rechtbank moet duidelijk en begrijpelijk zijn wat zij concreet ten aanzien van een verdachte te onderzoeken heeft.

De verdachte wordt onder de hierboven genoemde feiten verweten dat hij feitelijke leiding heeft gegeven aan het door een rechtspersoon opzettelijk voordeel trekken uit de opbrengst van een door misdrijf verkregen goed.

De bestanddelen voordeel, opbrengst en een door misdrijf verkregen goed zijn naar het oordeel van de rechtbank niet of onvoldoende feitelijk omschreven in de tenlastelegging. Ook in samenhang bezien met de inhoud van het procesdossier is niet duidelijk waar deze bestanddelen op zien en wat de verdachte concreet wordt verweten. De tenlastelegging is op dit punt dan ook onbegrijpelijk en voldoet daarmee niet aan de eisen die artikel 261 Sv stelt.

4.3. Conclusie

De dagvaarding zal daarom ten aanzien van de feiten 1, 2 en 3, telkens subsidiair, nietig worden verklaard.

5. Ontvankelijkheid officier van justitie

5.1. Standpunt verdediging

Het openbaar ministerie heeft gehandeld in strijd met beginselen van een goede procesorde. Op grond van het Handhavingsprotocol tussen het openbaar ministerie en de Kansspelautoriteit (hierna: Ksa)

had het strafrecht, als ultimum remedium, hier niet mogen worden ingezet. In dit geval had de Ksa eerst de verdachte moeten waarschuwen toen het vermoeden ontstond dat de verdachte mogelijk toch in strijd met de Wet op de Kansspelen (hierna: Wok) handelde, omdat zij al in contact waren met elkaar, ofwel had zij bestuursrechtelijk moeten handhaven, zodat de gevolgen voor de verdachte niet zo verstrekkend zouden zijn geweest.

De belangenafweging die het openbaar ministerie heeft gemaakt is dan ook onbegrijpelijk, mede omdat door het strafrechtelijk optreden derden disproportioneel hard zijn geraakt. Verder heeft het openbaar ministerie zich onvoldoende ingespannen om de voortgang van het onderzoek en de zaak bij de rechtbank erin te houden. De redelijke termijn is ernstig overschreden. Er is in deze zaak geen sprake van een redelijk handelende overheid. Dit levert een zodanige schending op van het beginsel van een redelijke en billijke belangenafweging, dat dit dient te leiden tot de niet-ontvankelijkheid van de officier van justitie.

5.2. Beoordeling

5.2.1. *Juridisch kader*

In art. 167, eerste lid, Sv is aan het openbaar ministerie de bevoegdheid toegekend zelfstandig te beslissen of naar aanleiding van een ingesteld opsporingsonderzoek vervolging moet plaatsvinden. De beslissing van het openbaar ministerie om tot vervolging over te gaan, leent zich slechts in zeer beperkte mate voor een inhoudelijke rechterlijke toetsing in die zin dat slechts in uitzonderlijke gevallen plaats is voor een niet-ontvankelijkverklaring van het openbaar ministerie in de vervolging op de grond dat het instellen of voortzetten van die vervolging onverenigbaar is met beginselen van een goede procesorde. Een uitzonderlijk geval doet zich bijvoorbeeld voor wanneer de vervolging wordt ingesteld of voortgezet terwijl geen redelijk handelend lid van het openbaar ministerie heeft kunnen oordelen dat met (voortzetting van) de vervolging enig door strafrechtelijke handhaving beschermd belang gediend kan zijn. In het geval van een zodanige, aperte onevenredigheid van de vervolgingsbeslissing is de (verdere) vervolging onverenigbaar met het beginsel van een redelijke en billijke belangenafweging (het verbod van willekeur).1

5.2.2. *Handhavingsprotocol*

Het in de tenlastegelegde periode geldende Handhavingsprotocol tussen het openbaar ministerie en de Ksa van 9 december 2015 is opgesteld onder andere met het doel om hun onderlinge relatie bij de uitvoering en handhaving van de Wok vast te leggen en daarover transparantie te betrachten. In het handhavingsprotocol is hierover -voor zover van belang- opgenomen:

Overwegende dat

()

d) er overtredingen van de Wok zijn die zowel strafrechtelijk als bestuursrechtelijk kunnen worden gesanctioneerd; echter zullen overtredingen van de Wok primair bestuurlijk door de Ksa worden gehandhaafd. Het strafrecht dient als optimum remedium.

Artikel 2

De in dit handhavingsprotocol vermelde afspraken hebben betrekking op de samenwerking tussen de Ksa en het OM voor situaties waarin de Ksa over kan gaan tot bestuursrechtelijke handhaving en/of het OM strafvervolging kan instellen.

Artikel 3

Strafrechtelijke handhaving kan onder andere geboden zijn, indien:

a) er sprake is van recidive, en/of

b) het vermoeden bestaat dat er sprake is van samenloop met overtredingen dan wel misdrijven strafbaar gesteld in andere wetten dan de Wok, en/of

c) de bestuursrechtrechtelijke interventiemogelijkheden ontoereikend zijn om de geconstateerde overtreding op de gewenste wijze te sanctioneren.

Artikel 4

Geconstateerde strafbare feiten uit of gerelateerd aan de Wok worden in beginsel door de Ksa bestuursrechtelijk afgedaan zonder dat deze overtredingen aan het OM worden voorgelegd, tenzij het vorige artikel van dit protocol van toepassing is.

()

Uit het vorenstaande kan worden geconcludeerd dat overtredingen van de Wok weliswaar in beginsel bestuursrechtelijk werden gehandhaafd, maar dat daartoe geen verplichting bestond. Het strafrecht kan en mag blijkens het protocol worden ingezet alsoptimumremedium, dus naast andere (rechts)middelen (NB: dus niet als ultimum remedium, zoals is betoogd door de verdediging). Het Handhavingsprotocol, noch een andere rechtsregel dwong de officier van justitie (of de Ksa) verder om eerst een waarschuwing aan de verdachte te geven of om bestuursrechtelijk te handhaven. Het feit dat de verdachte al enige tijd contact had met de Ksa of dat bestuursrechtelijke handhaving mogelijk minder verstrekkende consequenties voor de verdachte met zich zou meebrengen, doet daar niet aan af. Bovendien is in deze zaak gedurende het onderzoek het vermoeden ontstaan dat de verdachte en zijn medeverdachten zich niet alleen schuldig maakten aan overtreding van de Wok maar ook aan andere strafbare feiten, te weten witwassen en valsheid in geschrift, zodat ook gelet op de artikelen 3 en 4 van het Handhavingsprotocol het openbaar ministerie uitdrukkelijk tot strafrechtelijke vervolging over kon gaan.

5.2.3. *Derden*

Het verweer dat het openbaar ministerie een onbegrijpelijke belangafweging heeft gemaakt, omdat derden disproportioneel hard zouden zijn geraakt door het strafrechtelijk optreden, stuit reeds af op de Schutznorm: het beginsel van een redelijke en billijke belangenafweging strekt tot bescherming van de belangen van de verdachte en niet tot de bescherming van de belangen van derden.

5.2.4. *Duur van de zaak*

Overschrijding van de redelijke termijn kan volgens vaste jurisprudentie van de Hoge Raad niet leiden tot niet-ontvankelijkheid van de officier van justitie, ook niet in uitzonderingsgevallen, maar moet worden gecompenseerd door strafvermindering. De rechtbank zal, wanneer zij toekomt aan straftoemeting, overschrijding van de redelijke termijn daarbij betrekken.

5.3. Conclusie

Gelet op hetgeen hiervoor is overwogen, ook wanneer de verweren in onderling verband en samenhang worden bezien, heeft de officier van justitie naar het oordeel van de rechtbank kunnen besluiten tot strafrechtelijke handhaving en vervolging van de verdachte. Er is geen sprake van een uitzonderlijk geval waarbij plaats is voor een niet-ontvankelijkverklaring van het openbaar ministerie in de vervolging op de grond dat het instellen of voortzetten van die vervolging onverenigbaar is met beginselen van een goede procesorde.

De officier van justitie is ontvankelijk in de vervolging.

6. Waardering van het bewijs

6.1. Inleiding

6.1.1. *Vaststaande feiten*

De verdachte is reeds lange tijd werkzaam in de gokautomaten branche. De ontwikkelingen op dit terrein volgend heeft hij omstreeks 2015 samen met de medeverdachte [medeverdachte01] een zogenoemd Cash Center ontwikkeld als betaalmogelijkheid voor online aanbieders van goederen of diensten. Eind 2016 zijn de eerste Cash Centers op de markt gebracht. De daarmee samenhangende activiteiten waaronder assemblage van de Cash Centers, exploitatie daarvan, de

administratie en het onderhoud, hebben zij ondergebracht in diverse vennootschappen waarvan de verdachte en/of de medeverdachte [medeverdachte01] direct of indirect bestuurder zijn.

[bedrijf01] (hierna: [bedrijf01]) koopt de onderdelen van de Cash Centers in en draagt zorg voor de assemblage van Cash Centers. Zij verkoopt de Cash Centers aan [bedrijf02] (hierna: [bedrijf02]), [bedrijf03] (hierna: [bedrijf03]) en [bedrijf04] (hierna: [bedrijf04]), die op hun beurt overeenkomsten sluiten met de eigenaren/uitbaters van winkels, horecagelegenheden en andere plekken waar de Cash Centers staan opgesteld, de zogenoemde opsteladressen. De backoffice en het administratiesysteem van de Cash Centers zijn ondergebracht in [bedrijf03] .

De Cash Center is een automaat uitgerust met twee beeldschermen. Het onderste beeldscherm heeft de functionaliteiten van een touchscreen, het bovenste beeldscherm is een standaardbeeldscherm zonder deze functie. De Cash Center is ook uitgerust met een biljet dispenser. De automaat accepteert briefgeld en laat de gebruiker krediet toevoegen aan een account. Het account, een virtuele portemonnee, biedt de mogelijkheid om financiële transacties tussen partijen mogelijk te maken. Met de Cash Center automaten kun je niet surfen op het internet of spellen beoefenen.

Door de gebruiker kan op een Cash Center een account worden aangemaakt met een willekeurig gekozen gebruikersnaam. Registratie van persoonsgegevens is niet nodig en wordt niet gecontroleerd, zodat de gebruiker anoniem blijft. Er is een limiet van 1.950,- verbonden aan de inleg op een account, maar het is als gebruiker mogelijk om op hetzelfde Cash Center meerdere accounts aan te maken. Met de accountgegevens (enkel een inlognaam en wachtwoord) die op een Cash Center worden aangemaakt, kan via een ander apparaat (bijvoorbeeld computer of telefoon) tevens worden ingelogd op de website [website01] . Wanneer daarmee wordt ingelogd op de website van [bedrijf05] , is het saldo op het Cash Center account van de gebruiker tevens zichtbaar op de website. Andere betaaldiensten die op de website van [bedrijf05] worden getoond, waaronder Mastercard, Visa, Neteller en Paysafe, zijn wanneer is ingelogd met de accountgegevens van een Cash Center, niet functioneel.

De Cash Centers staan opgesteld in onder andere winkels en horecagelegenheden in Nederland, Duitsland, Spanje en België.

Naast de Cash Center hebben de verdachte en zijn medeverdachte [medeverdachte01] vanuit de vennootschap [bedrijf06] (hierna: [bedrijf06]) een software pakket (Application programming interface (hierna: API)) laten ontwikkelen. Betaalplatformen die een betalingsmogelijkheid willen bieden voor de Cash Centers kunnen gebruik maken van die API. Door middel van de API hebben zij inzage in de bedragen die ten behoeve van hen in de Cash Centers worden gestort. Een van die aangesloten betaalplatformen is [bedrijf07] . (hierna: [bedrijf07]), het betaalplatform van de website van [bedrijf05] . Licentiehouder van deze website is [bedrijf05] NV, geregistreerd in Willemstad Curaçao. Op de website [website01] worden volgens de homepage diverse kansspelen aangeboden, waaronder: sport bettings, live bettings, casino games en virtual games.

6.1.2. *Juridisch kader (geldend van 1 april 2012 tot 1 april 2021)*

Ingevolge artikel 1, lid 1, onder a, van de Wok,

is het verboden om zonder vergunning gelegenheid te geven om mede te dingen naar prijzen of premies, indien de aanwijzing der winnaars geschiedt door enige kansbepaling waarop de deelnemers in het algemeen geen overwegende invloed kunnen uitoefenen, tenzij daarvoor ingevolge deze wet vergunning is verleend.

Volgens het bepaalde onder b van dit artikellid is het eveneens verboden om de deelneming hetzij aan een onder a bedoelde gelegenheid, gegeven zonder vergunning ingevolge deze wet, hetzij aan een overeenkomstige gelegenheid, gegeven buiten het Rijk in Europa, te bevorderen of daartoe voor openbaarmaking of verspreiding bestemde stukken in voorraad te hebben.

Uit jurisprudentie2volgt dat aan het begrip gelegenheid geven een ruime uitleg gegeven dient te worden. Daaronder dient mede te worden begrepen de situatie waarin via internet door middel van een mede op Nederland gerichte website de toegang tot kansspelen wordt geboden aan potentiële deelnemers in Nederland en dezen via hun computer rechtstreeks aan het spel kunnen deelnemen, dat wil zeggen zonder dat andere handelingen zijn vereist dan die op de computer kunnen worden verricht.

Een vergunning voor het via internet aanbieden van kansspelen op de Nederlandse markt kon ten tijde van het tenlastegelegde niet worden verleend. Deze mogelijkheid is pas gecreëerd bij de wetswijziging van de Wok per 1 april 2021.

6.1.3. *Verder ter inleiding*

De steller van de tenlastelegging heeft ervoor gekozen om de betrokken rechtspersonen aan te merken als plegers van de verweten gedragingen en de verdachte te adresseren als opdrachtgever en/of feitelijke leidinggevende van de door die rechtspersonen verrichte gedragingen. In deze zaak gaat het daarbij om [bedrijf01] , [bedrijf04] en [bedrijf06] .

Het zijn evenwel de verdachte en de medeverdachte [medeverdachte01] die feitelijk de te beoordelen gedragingen hebben verricht. Voor de leesbaarheid van het vonnis wordt daarom in de navolgende overwegingen de verdachte [verdachte01] meestentijds geadresseerd als de verdachte, zonder vermelding van zijn positie als opdrachtgever of feitelijke leidinggevende. Wanneer wordt gesproken over de verdachten gezamenlijk, wordt daarmee gedoeld op de verdachte en de medeverdachte [medeverdachte01] .

Overigens heeft niet ter discussie gestaan dat de door de verdachte en de medeverdachte [medeverdachte01] verrichte gedragingen zijn toe te rekenen aan de aan hen te relateren rechtspersonen, gelet op kort gezegd hun positie en de aard van de gedragingen. Verder wordt hiervoor verwezen naar de bewijsmiddelen opgenomen in de aan dit vonnis gehechte bijlage II.

6.2. Bewijswaardering ten aanzien van de feiten onder 1, 2, en 3

6.2.1. *Primair ten laste gelegde*

De verdachte wordt kort gezegd verweten dat hij in de periode van januari 2017 tot en met maart 2019, samen met anderen, zonder vergunning gelegenheid heeft geboden tot het deelnemen aan kansspelen op de website [website01] .

6.2.1.1. *Standpunt officier van justitie*

Door de Ksa is vastgesteld dat het openen van een account op de website van [bedrijf05] in Nederland alleen mogelijk was met een account aangemaakt op een Cash Center. Ook het storten van geld op dit account kon uitsluitend via een Cash Center. De andere op de website aangegeven betaalopties werkten niet (vanuit Nederland). Het op de Cash Centers gestorte geld kon worden gebruikt voor het aanbod van weddenschappen op die website, en het saldo (inclusief eventuele gokwinsten) van het op een Cash Center aangemaakt account kon uitsluitend met behulp van dat Cash Center worden geïnd. Alleen al op basis van deze vaststelling kan worden geconcludeerd dat de Cash Center een onmisbare schakel is voor het illegaal kunnen aanbieden van de goksite [website01] in Nederland.

Bovendien is sprake van een bewuste en nauwe samenwerking tussen de verdachten enerzijds en [bedrijf05] en [bedrijf07] anderzijds. [bedrijf06] was eigenaar van de API die de verbinding mogelijk maakte tussen de Cash Centers en de website van [bedrijf05] . De medeverdachte [medeverdachte01] beschikte over accounts voor toegang van de backoffice van [bedrijf05] . Tevens konden de verdachten de toegang tot de website van [bedrijf05] afsluiten of toestaan. Uit diverse e-mail correspondentie blijkt dat de medeverdachte [medeverdachte01] betrokken was bij de afhandeling van klachten die door klanten zijn ingediend bij de klantenservice afdeling van [website01] . Ook de verdeling van de gokwinst waarbij [bedrijf07] uiteindelijk slechts 15 % provisie ontvangt, past niet bij het beeld van enkel een betaaldienstverlener, evenals het feit dat door de verdachten bij uitbaters van de opsteladressen reclame werd gemaakt voor [bedrijf05] . Alles overziend worden de gokactiviteiten feitelijk volledig door de verdachten geëxploiteerd

waarbij zij ook volledig controle over de geldstroom hadden.

6.2.1.2.*Beoordeling*

Ten aanzien van de werking van de Cash Centers en de toegang tot de website [website01] zijn door de Ksa diverse onderzoeken gedaan waarvan processen-verbaal zijn opgemaakt. Daaruit volgt - en dat staat ook niet ter discussie - dat wanneer op de website [website01] wordt ingelogd met een Cash Center account, de andere op de website van [bedrijf05] aangegeven betaalopties niet functioneel zijn en ook registratie niet meer mogelijk is. Terugkerende conclusie in de diverse processen-verbaal is verder dat het slechts mogelijk is om deel te nemen aan een op de website van [bedrijf05] geboden kansspel, wanneer de speler beschikt over een account op een Cash Center.

Deze conclusie is door de verdediging uitdrukkelijk bestreden. Ook de rechtbank is van oordeel dat op grond van het door de Ksa verrichte onderzoek de stelling van de verdediging, dat ook zonder een Cash Center vanuit Nederland een account kon worden aangemaakt en gebruikt op [website01] en er geld kon worden ingelegd via andere betaaldiensten, niet onomstotelijk wordt weerlegd. Niet kan worden uitgesloten dat bij het door de Ksa verrichte onderzoek naar de website van [bedrijf05] , deze website steeds is benaderd via een account aangemaakt op een Cash Center. Dit volgt in ieder geval uit de verklaringen van de toezichthouders van de Ksa, [naam01] , [naam02] , [naam03] en [naam04] , afgelegd bij de rechter-commissaris naar aanleiding van de door hen opgestelde processen-verbaal van onderzoek.

Alleen het onderzoek naar de website [website01] zoals neergelegd in het proces-verbaal KSA 09-1 lijkt te zijn aangevangen zonder gebruikmaking van een Cash Center account, maar dit proces-verbaal laat ruimte voor een andere uitleg. De getuige [getuige01] , opsteller van dit proces-verbaal, is bij de behandeling ter zitting op 31 januari 2023 hierover bevraagd. Gelet op zijn gebruikelijke werkwijze en de manier waarop hij zijn verslaglegging heeft ingericht, gaat hij ervan uit dat hij de website rechtstreeks heeft benaderd. Mede echter door het tijdsverloop kan hij niet met zekerheid uitsluiten dat hij daarbij toch gebruik heeft gemaakt van een account op een Cash Center.

Kort gezegd: er kan niet zonder twijfel worden vastgesteld dat de Cash Centers een onlosmakelijk onderdeel zijn van de website van [bedrijf05] . Het naar de website [website01] door de Ksa verrichte onderzoek is daarvoor ontoereikend en niet sluitend. De rechtbank kan niet uitsluiten dat er, vanuit Nederland, ook zonder een Cash Center een account kon worden aangemaakt op de website [website01] en daarop geld ingelegd kon worden met de andere op die website genoemde betaaldiensten.

De Cash Centers zijn wel ingericht als*een*betaalmogelijkheid voor de website van [bedrijf05] . Binnen die context is er ook sprake geweest van een bewuste en nauwe samenwerking tussen de verdachten en [bedrijf05] en [bedrijf07] . Vanuit [bedrijf06] is de door de verdachten ontwikkelde API ter beschikking gesteld aan [bedrijf07] , er zijn afspraken gemaakt over uitbetaling, verdeling van de gokwinsten en het voeren van de administratie. Niet kan echter worden vastgesteld dat die samenwerking ook betrekking had op het kansspelaanbod op de website [website01] . Niet gebleken is dat de verdachten enige zeggenschap hadden over het aanbod of de inrichting van de kansspelen zoals die op de website van [bedrijf05] werden aangeboden. De verdachte is dan ook niet aan te merken als medepleger van het geven van gelegenheid aan het deelnemen aan een kansspel.

6.2.1.3.Conclusie

De verdachte zal daarom worden vrijgesproken van het onder de hierboven genoemde feiten primair tenlastegelegde.

6.2.2. *Meer subsidiair ten laste gelegde*

De verdachte wordt tevens verweten dat hij in eerdergenoemde periode, samen met anderen, heeft bevorderd het zonder vergunning gelegenheid bieden tot het deelnemen aan kansspelen op de website [website01] .

6.2.2.1.*Standpunt verdediging*

Door de verdediging is in dit kader primair, onder verwijzing naar de wetsgeschiedenis van de Wok en de zogenoemde Curo uitspraak van de Raad van State3bepleit dat het enkel aanbieden van een betaaldienst ten behoeve van kansspelen niet is aan te merken als het (actief) bevorderen van deelname aan kansspelen als bedoeld in artikel 1, eerste lid, onder b van de Wok. Omdat de Cash Centers gegeven hun werking en inrichting niet meer bieden dan een betaalfaciliteit zoals bijvoorbeeld ook iDEAL of Visa, dient vrijspraak te volgen.

Door de verdediging is verder aangevoerd dat ten aanzien van [bedrijf01] (feit 1) vrijspraak dient te volgen omdat [bedrijf01] uitsluitend de hardware van de Cash Centers heeft gebouwd en geleverd aan andere rechtspersonen. Dit deed zij al vóórdat er contacten waren met [bedrijf05] en van enige betrokkenheid bij gokken vanuit [bedrijf01] is niet gebleken. Ook met de afhandeling van geld in welke vorm dan ook heeft [bedrijf01] geen enkele bemoeienis gehad.

Tot slot is door de verdediging nog betoogd dat bij de verdachte geen sprake is geweest van opzet, omdat hij in de stellige overtuiging was dat hij als ondernemer deze niche heeft kunnen en mogen opzoeken.

6.2.2.2.*Beoordeling*

De rechtbank volgt dit primaire standpunt niet omdat zij van oordeel is dat de door de verdachten met de Cash Centers geboden dienst, verder strekte dan het enkel zijn van een betaaldienst.

De Cash Centers boden niet slechts een betaalmogelijkheid op de website van [bedrijf05] . De Cash Centers boden, nadat daarop een account was aangemaakt, met diezelfde accountgegevens de mogelijkheid om in te loggen op [website01] . Registratie op de website [website01] was in dat geval niet meer nodig. Daar komt bij dat een account op de Cash Centers anoniem kon worden aangemaakt en via dat account dus ook anoniem kon worden deelgenomen aan de op de website van [bedrijf05] aangeboden kansspelen. Door anonimiteit te bieden en de mogelijkheid van contant geld inleg, verlaagden de Cash Centers de drempel om te gokken. Bovendien werd hiermee tevens voor minderjarigen de mogelijkheid gecreëerd om te gokken. Daarnaast blijkt uit door getuigen afgelegde verklaringen dat, hoewel er op de Cash Centers zelf geen reclame-uitingen te zien waren, de verdachten de uitbaters van de locaties waar de Cash Centers waren opgesteld wél nadrukkelijk hebben gewezen op de mogelijkheid om via de Cash Centers te gokken op de website [website01] , aan hen de [bedrijf05] app hebben verstrekt en hen hebben gevraagd om mond tot mond reclame te maken voor het gokken op [website01] met een Cash Center account.

Door deze bijkomende functionaliteiten van de Cash Centers en de aanvullende mondelinge promotie door de verdachten van de mogelijkheid van deelname aan kansspelen op de website van [bedrijf05] , is er geen sprake meer van het enkel aanbieden van een betaaldienst, maar is er sprake van een actieve vorm van bevorderen van de deelname aan een kansspel. Het verweer wordt verworpen.

Het vrijspraakverweer aangaande [bedrijf01] wordt door de rechtbank verworpen onder verwijzing naar hetgeen zij hiervoor onder 6.2.2.1 heeft overwogen. De door de verdachte en de medeverdachte [medeverdachte01] ontplooide activiteiten met betrekking tot de Cash Centers, zijn door hen ondergebracht in verschillende rechtspersonen, waaronder [bedrijf01] , waar assemblage van de Cash Centers plaatsvond. De bouw van de Cash Center is een onmisbare schakel binnen het samenstel van feiten en dusdanig nauw verweven met de overige door de verdachten ontplooide activiteiten, dat de activiteiten van [bedrijf01] niet afzonderlijk dienen te worden beschouwd.

Wat betreft het opzet van de verdachte stelt de rechtbank voorop dat in het economisch strafrecht slechts sprake hoeft te zijn van kleurloos opzet. Dat wil zeggen: dat de verdachte opzettelijk heeft gehandeld. Het opzet hoeft niet gericht te zijn op het in strijd handelen met een

wettelijke verplichting. Reeds om die reden faalt dit verweer. Dat de verdachte dácht dat hij binnen de grenzen van de wet bleef - voor zover dat het geval was - doet er niet toe voor wat betreft de bewezenverklaring van (voorwaardelijk) opzet (zie omtrent dat verweer verder hieronder bij de strafbaarheid van de verdachte).

6.2.2.3. *Conclusie*

Op grond van het voorgaande in samenhang met de bewijsmiddelen die zijn opgenomen in de aan het vonnis gehechte bijlage II, is het onder de feiten 1, 2 en 3, telkens meer subsidiair tenlastegelegde wettig en overtuigend bewezen.

6.3. Bewijswaardering ten aanzien van feit 4

De verdachte wordt onder feit 4 verweten dat hij in de periode van 4 april 2017 tot en met 19 maart 2019, feitelijke leiding heeft gegeven aan het door [bedrijf06] samen met anderen witwassen van geldbedragen en daarvan een gewoonte heeft gemaakt.

6.3.1. *Standpunt officier van justitie*

Conform de afspraken tussen de verschillende ondernemingen omtrent de verdeling van de gokwinsten ontving [bedrijf07] 15% daarvan. Op basis van de omzet van de in Nederland geplaatste Cash Centers heeft de FIOD een berekening gemaakt waaruit volgt dat [bedrijf06] , uitgaande van die 15%, een bedrag van 1.902.116,73 heeft overgemaakt aan [bedrijf07] in de ten laste gelegde periode. Dit bedrag was afkomstig uit misdrijf het betreft immers illegale gokwinsten. Omdat [bedrijf06] een medepleger is geweest van de ten laste gelegde overtreding van de Wok, betreft het inkomsten uit eigen misdrijf. Deze gelden zijn omgezet door ze over te boeken naar de buitenlandse bankrekeningen van [bedrijf07] en verhuld doordat de overboekingen plaatsvonden op grond van valse facturen en overeenkomsten. Gelet op de duur, de frequentie en de intensiteit van het witwassen was er sprake van gewoontewitwassen.

6.3.2. *Standpunt verdediging*

Er is onvoldoende wettig en overtuigend bewijs voor het ten laste gelegde verbergen en verhullen van de gelden. De geldstromen zijn zichtbaar en administratief verantwoord middels facturatie en belastingaangiften. [bedrijf06] heeft verder geen misdrijf gepleegd en heeft niet opzettelijk gelden afkomstig uit enig (eigen) misdrijf verworven of voorhanden gehad.

6.3.3. *De beoordeling*

6.3.3.1. *De hoogte van het bedrag*

Het bedrag van 1.902.116,73, waar de officier van justitie naar verwijst, is gebaseerd op een percentage van 15% van de omzet van de Cash Centers en is berekend op een bedrag van totaal 12.680.778,20. Daarbij is uitgegaan van de gestelde omzet van [bedrijf04] en [bedrijf02] over de periode 04-04-2017 tot en met 19-03-2019 en de aanname dat de omzet van die bedrijven tezamen 20% van het totaal zou zijn. Uit het voorgaande volgt dat het hier een benadering van de totale bedragen betreft niet een exacte berekening.

In het strafdossier bevindt zich ook een analyserapport van de FIOD met betrekking tot de verscheidene bankrekeningen van de bij deze strafzaak betrokken ondernemingen. Ook de bankrekening van [bedrijf06] is daarbij onderzocht en daaruit volgt dat er in de periode 04-01-2017 tot en met 20032019 een bedrag van 1.202.393,48 is overgemaakt naar de Duitse bankrekening van [bedrijf07] en 181.906,51 naar haar Maltese bankrekening. In totaal dus: 1.384.299,99. De rechtbank zal uitgaan van laatstgenoemd totaalbedrag, omdat bij deze berekening geen aanname is gedaan maar is aangesloten bij concrete bedragen

op de bankafschriften van [bedrijf06] .

De genoemde overboekingen van de bankrekening van [bedrijf06] beslaan blijkens het analyserapport een langere periode dan is ten laste gelegd (3 maanden langer) en de achterliggende bankafschriften bevinden zich niet in het strafdossier. Er kan daarom niet worden berekend hoeveel er precies is overgeboekt in de ten laste gelegde periode. Wel kan worden vastgesteld dat het om een groot bedrag moet zijn gegaan, doch hoogst waarschijnlijk minder dan de hiervoor genoemde 1.384.299,99. In de bewezenverklaring zal daarom worden uitgegaan

van een groot geldbedrag.

6.3.3.2. *Witwashandelingen*

Hiervoor is reeds overwogen dat sprake is van medeplegen tussen de verdachte, de medeverdachte [medeverdachte01] en de aan hen te relateren vennootschappen. Binnen dat verband is [bedrijf06] medepleger geweest van het bevorderen van het zonder vergunning gelegenheid bieden tot het deelnemen aan kansspelen op [website01] . De genoemde gokwinsten zijn van dat misdrijf een direct resultaat en van een andere criminele herkomst van het geld is niet gebleken. Er is dus sprake van geldbedragen afkomstig uit eigen misdrijf, die [bedrijf06] heeft verworven, voorhanden gehad en overgedragen aan [bedrijf07] . Deze gelden zijn tevens overgedragen, omgezet en verhuld, door ze over te boeken naar de buitenlandse bankrekeningen van [bedrijf07] en die overboekingen te verantwoorden met een valse overeenkomst.

6.3.3.3. *Gewoontewitwassen*

Van dat witwassen heeft [bedrijf06] een gewoonte gemaakte, gelet op het kader waarbinnen de betalingen plaatsvonden (op basis van financiële afspraken tussen twee ondernemingen met daarbij behorende onderlinge facturatie) en de duur en frequentie daarvan.

6.3.4. *Conclusie*

[bedrijf06] heeft zich schuldig gemaakt aan gewoontewitwassen en de verdachte heeft hieraan feitelijke leiding gegeven, zoals eerder in dit vonnis overwogen. De verweren worden verworpen.

6.4. Motivering van de vrijspraak ten aanzien van de feiten 5 en 6

De verdachte wordt verweten dat hij in de ten laste gelegde periode feitelijke leiding heeft gegeven aan het medeplegen van valsheid in geschrift (feit 5) en het opzettelijk gebruikmaken van dat geschrift door [bedrijf06] (feit 6).

6.4.1. *Standpunt officier van justitie*

Er is voldoende bewijs dat de*service agreement*tussen [bedrijf06] en [bedrijf07] (hierna: de overeenkomst) vals is. Hierin is een onjuiste datering opgenomen en daarnaast is vermeld dat [bedrijf07] diensten (software onderhoud) leverde aan [bedrijf06] , die in werkelijkheid niet werden geleverd. De overeenkomst is vervolgens gebruikt door deze aan de bank toe te sturen. Uit de mailwisseling tussen de verdachten en de mensen in Malta, volgt dat zij betrokken waren bij het opstellen van de overeenkomst en dat zij wisten met welk doel deze werd opgesteld.

6.4.2. *Beoordeling*

Naar aanleiding van vragen van de Wirecard Bank over betalingen van [bedrijf06] aan [bedrijf07] , is in november 2018 de overeenkomst door [naam05] (namens [bedrijf07]) aan de bank verstrekt. De rechtbank stelt vast dat de overeenkomst is gedateerd op 1 juni 2017, terwijl deze pas in november 2018 is opgemaakt. Dit volgt uit de mailwisseling tussen [medeverdachte01] , [naam05] en [naam06] van november 2018, waarin een concept van de overeenkomst werd rondgestuurd en aangepast. Eén van die aanpassingen was de vermelding in de overeenkomst dat [bedrijf07] aan [bedrijf06] de diensten*provision of software*en*software maintenance*zou leveren. In werkelijkheid werden die diensten echter niet aan [bedrijf06] geleverd.

Op grond hiervan kan worden geconcludeerd dat de overeenkomst vals is en dat hiervan opzettelijk gebruik is gemaakt. Niet kan echter worden vastgesteld dat de verdachte hierbij enige betrokkenheid heeft gehad of wetenschap had van die overeenkomst en het gebruik daarvan.

6.4.3. *Conclusie*

Het aan de verdachte onder 5 en 6 tenlastegelegde is niet bewezen. De verdachte zal daarvan worden vrijgesproken.

6.5. Bewezenverklaring

In bijlage II heeft de rechtbank de inhoud van wettige bewijsmiddelen opgenomen, houdende voor de bewezenverklaring redengevende feiten en omstandigheden. Op grond daarvan, en op grond van de redengevende inhoud van het voorgaande, is wettig en overtuigend bewezen dat de verdachte het onder 1, 2 en 3, telkens meer subsidiair ten laste gelegde en het onder 4 ten laste gelegde heeft begaan op die wijze dat:

1.

meer subsidiair:

[bedrijf01]

op één of meerdere tijdstippen in de periode van 1 januari 2017 tot en met 28 maart 2019 in Nederland, tezamen en in vereniging met anderen ([bedrijf04] en [bedrijf06] en [bedrijf02] en [bedrijf05] en [bedrijf07] . en [bedrijf03] en [medeverdachte01]), de deelneming heeft bevorderd aan een gelegenheid om mede te dingen naar prijzen en/of premies, waarbij de aanwijzing der winnaar geschiedde door enige kansbepaling waarop de deelnemers telkens in het algemeen geen overwegende invloed konden uitoefenen, te weten het online gokken op sportwedstrijden via de website [website01] , hebbende zij, [bedrijf01] en haar mededaders, door middel van het plaatsen van Cash Centers met anonieme accounts voor gebruikers, spelers voor genoemde weddenschappen op sportwedstrijden via internet geworven, aan welke verboden gedragingenhij, verdachte, feitelijke leiding heeft gegeven.

2.

meer subsidiair:

[bedrijf04]

op één of meerdere tijdstippen in de periode van 1 januari 2017 tot en met 28 maart 2019 in Nederland tezamen en in vereniging met anderen ([bedrijf01] en [bedrijf02] en [bedrijf06] en [bedrijf05] en [bedrijf07] . en [bedrijf03] en [medeverdachte01]), de deelneming heeft bevorderd aan een gelegenheid om mede te dingen naar prijzen en/of premies, waarbij de aanwijzing der winnaar geschiedde door enige kansbepaling waarop de deelnemers telkens in het algemeen geen overwegende invloed konden uitoefenen, te weten het online gokken op sportwedstrijden via de website [website01] , hebbende zij, [bedrijf04] , en haar mededaders, door middel van het plaatsen van Cash Centers

met anonieme accounts voor gebruikers, spelers voor genoemde weddenschappen op

sportwedstrijden via internet geworven,

aan welke verboden gedragingenhij, verdachte, feitelijke leiding heeft gegeven.

3.

meer subsidiair:

[bedrijf06]

op één of meerdere tijdstippen in de periode van 1 januari 2017 tot en met 28 maart 2019 in Nederland, tezamen en in vereniging met anderen ([bedrijf01] en [bedrijf04] en [bedrijf02] en [bedrijf05] en [bedrijf07] . en [bedrijf03] en [medeverdachte01]), de deelneming heeft bevorderd aan een gelegenheid om mede te dingen naar prijzen en/of premies, waarbij de aanwijzing der winnaar geschiedde door enige kansbepaling waarop de deelnemers telkens in het algemeen geen overwegende invloed konden uitoefenen, te weten het online gokken op sportwedstrijden via de website [website01] , hebbende zij, [bedrijf06] en haar mededaders, door middel van het plaatsen van Cash Centers met anonieme accounts voor gebruikers, spelers voor genoemde weddenschappen op sportwedstrijden via internet geworven, aan welke verboden gedragingenhij, verdachte, feitelijke leiding heeft gegeven.

4.

[bedrijf06]

in de periode van 4 april 2017 tot en met 19 maart 2019 in Nederland, tezamen en in vereniging met*anderen*grote geldbedragen

heeft verworven en voorhanden heeft gehad en heeft overgedragen immers heeft/*[bedrijf06]*en/of haar mededaders geldbedragen in ontvangst genomen op haar bankrekening en gedeeltelijk doorbetaald aan [bedrijf07] ., terwijl zij, [bedrijf06] en haar mededaders wist dat bovenomschreven geldbedragen onmiddellijk , geheel of gedeeltelijk- afkomstig waren uit enig misdrijf, terwijl zij, [bedrijf06] B.V, van het plegen van dat feit een gewoonte heeft gemaakt, en aan welke verboden gedragingen hij, verdachte, feitelijke leiding heeft gegeven.

Kennelijke verschrijvingen in de tenlastelegging zijn in de bewezenverklaring verbeterd. De verdediging is hierdoor niet in zijn belangen geschaad.

Hetgeen meer of anders is ten laste gelegd is niet bewezen. De verdachte moet ook daarvan worden vrijgesproken.

7 Strafbaarheid feiten

De bewezen feiten leveren op:

1. (meer subsidiair)

feitelijke leiding geven aan, medeplegen van overtreding van een voorschrift, gesteld bij artikel 1, eerste lid onder b van de Wet op de kansspelen, opzettelijk begaan door een rechtspersoon, meermalen gepleegd;

2. (meer subsidiair)

feitelijke leiding geven aan, medeplegen van overtreding van een voorschrift, gesteld bij artikel 1, eerste lid onder b van de Wet op de kansspelen, opzettelijk begaan door een rechtspersoon, meermalen gepleegd;

3. (meer subsidiair)

feitelijke leiding geven aan, medeplegen van overtreding van een voorschrift, gesteld bij artikel 1, eerste lid onder b van de Wet op de kansspelen, opzettelijk begaan door een rechtspersoon, meermalen gepleegd;

4.

feitelijke leiding geven aan, medeplegen van gewoontewitwassen, begaan door een rechtspersoon.

Er zijn geen feiten of omstandigheden aannemelijk geworden die de strafbaarheid van de feiten uitsluiten.

De feiten zijn dus strafbaar.

8. Strafbaarheid verdachte (feiten 1, 2 en 3 meer subsidiair)

8.1. Standpunt verdediging

Er is sprake van afwezigheid van alle schuld, omdat de verdachte en de medeverdachte [medeverdachte01] verontschuldigbaar hebben gedwaald over het recht. Zij leverden immers dezelfde betaaldienst als andere betaaldienstverleners, terwijl die hiervoor nooit zijn vervolgd. Zij waren daarnaast op de hoogte van de geldende Curo uitspraak van de RvS en van het toen lopende wetgevingstraject, waaruit volgde dat betaaldiensten na inwerkingtreding van de Wet kansspelen op afstand pas onder de Wok zouden vallen. Verder hebben de verdachten contact gezocht met de belastingdienst en de Ksa en hebben zij tekst en uitleg gegeven over de werking van de Cash Center. Zowel de verdachten als de uitbaters zijn (door de Ksa) nooit gewezen op mogelijke overtreding van de Wok door het gebruik van de Cash Centers. Gelet hierop hebben de verdachten zich voldoende ingespannen om aan hun onderzoeksplicht te voldoen en mochten zij in de overtuiging verkeren dat zij de wet niet overtraden. De verdachte dient te worden ontslagen van alle rechtsvervolging.

8.2. Beoordeling

8.2.1. *Juridisch kader*

Voor het slagen van een beroep op afwezigheid van alle schuld wegens dwaling ten aanzien van de wederrechtelijkheid van het bewezenverklaarde is vereist dat aannemelijk is dat de verdachte heeft gehandeld in een verontschuldigbare onbewustheid ten aanzien van de ongeoorloofdheid van de hem verweten gedraging. Van een zodanige onbewustheid kan slechts sprake zijn, indien de verdachte ten tijde van het begaan van het feit in de overtuiging verkeerde dat zijn gedraging geoorloofd was.4Daarvan kan sprake zijn indien de verdachte is afgegaan op het advies van een persoon of instantie aan wie of waaraan zodanig gezag valt toe te kennen dat de verdachte in redelijkheid op de deugdelijkheid van het advies mocht vertrouwen.5

8.2.2. *Verontschuldigbare onbewustheid?*

Vooropgesteld wordt dat de verdachten niet enkel betaaldienstverlener waren, zoals is overwogen onder*6.2.2.2.*De verwijzing naar het wetgevingstraject, wat daar verder ook van zij, en de vergelijking met andere betaaldienstverleners waaronder Curo, gaan reeds om die reden niet op. Daar komt bij dat de Curo uitspraak door de RvS dateert van december 2017 en dus nog niet was gedaan toen de verdachten eind 2016 begonnen met de exploitatie van de Cash Centers. Op dat moment gold nota bene nog de uitspraak van de rechtbank, waarin was geoordeeld dat Curo als betaaldienstverlener*wel*de Wok had overtreden.6

Daarnaast overweegt de rechtbank dat de gokindustrie is onderworpen aan zeer strenge regelgeving, waarmee de verdachte en de medeverdachte [medeverdachte01] bekend verondersteld mochten worden gezien hun achtergrond. Desondanks hebben zij met de exploitatie van de Cash Centers bewust de grenzen van de wet opgezocht. Het was onder die omstandigheden niet aan de Ksa om te wijzen op mogelijke overtreding van de Wok, maar aan de verdachten om voorafgaand aan de exploitatie deskundig advies in te winnen omtrent de juridische toelaatbaarheid van hun handelen. Dit hebben zij nagelaten. Het contact dat de verdachten hadden met de belastingdienst zag namelijk enkel op fiscale aspecten van de bedrijfsvoering en het contact met de Ksa vond niet plaats vóór de exploitatie, maar pas een jaar daarna. De verdachten hebben toen bovendien enkel een algemene uitleg gegeven over de werking van de Cash Centers zonder vermelding van de specifieke functionaliteit van het Cash Center account in relatie tot de toegang op de website van [bedrijf05] .

De rechtbank is gelet op het voorgaande van oordeel dat voor zover er al sprake was van onbewustheid bij de verdachte ten aanzien van de ongeoorloofdheid van de hem verweten

gedraging, deze onbewustheid niet verontschuldigbaar was.

8.3. Conclusie

Het beroep op afwezigheid van alle schuld slaagt niet. Ook overigens is geen omstandigheid aannemelijk geworden die de strafbaarheid van de verdachte uitsluit.

De verdachte is dus strafbaar.

9. Motivering straf

9.1. Algemene overweging

De straf die aan de verdachte wordt opgelegd, is gegrond op de ernst van de feiten, de omstandigheden waaronder de feiten zijn begaan en de persoon en de persoonlijke omstandigheden van de verdachte. Daarbij wordt in het bijzonder het volgende in aanmerking genomen.

9.2. Feiten waarop de straf is gebaseerd

De verdachte en zijn medeverdachte [medeverdachte01] hebben zich als feitelijke leidinggevende van de verschillende aan hen te relateren rechtspersonen meermalen schuldig gemaakt aan overtredingen van de Wok. Wetende dat het verboden was om de deelneming aan online kansspelen te bevorderen, hebben de verdachten bewust de mazen van de wet opgezocht met als doel om financieel mee te profiteren van het illegale online gokken. Dat zij naar eigen zeggen dachten binnen de grenzen van de wet te zijn gebleven doet daar niet aan af, omdat de verdachten zich nooit van gedegen en professioneel advies hebben laten voorzien of de constructie, zoals de verdachten voor ogen hadden, wel was toegestaan. Evenmin hebben zij bijvoorbeeld hun bedrijfsmodel vooraf aan de Ksa voorgelegd met het verzoek om een opinie omtrent de legaliteit daarvan. Zij hebben enkel een eigen inschatting van de legaliteit van hun bedrijfsmodel gemaakt die, zo blijkt, onjuist was. Met hun Cash Centers hebben zij het illegale online gokken bevorderd door het gokken laagdrempeliger te maken door anonimiteit te bieden en de mogelijkheid van contante inleg. Hiervoor maakten de verdachte en zijn medeverdachte ook promotie. Dit alles voor eigen financieel gewin.

De rechtbank merkt tegelijkertijd op dat online gokken inmiddels - onder voorwaarden - niet meer verboden is en met de verdediging en de officier van justitie stelt zij vast dat de consument heden ten dage wordt overspoeld door een golf aan reclames daarvoor. Dit lijkt zich nadrukkelijk niet te verenigen met de bedoeling van de wetgever om bescherming en waarborg te bieden tegen gokverslaving. Het plaatst ook de ernst van de bewezenverklaarde feiten, voor zover die zien op het bevorderen van online gokken, in een ander perspectief. Dat neemt echter niet weg dat tijdens het begaan van de feiten online gokken wel verboden was en dat de verdachten om een flinke graankorrel van het verdienmodel van online gokken mee te kunnen pikken, daarvoor de wet hebben overtreden. Overigens zou ook de nieuwe wetgeving geen soelaas hebben geboden voor de bedrijfsconstructie die de verdachten hanteerden, zo hebben zij zelf ook toegegeven op de terechtzitting.

Samenvattend: de genoemde feiten zijn ernstig en daarvoor dient een straf te volgen, maar bij het bepalen van de hoogte daarvan wordt in strafmatigende zin wel rekening gehouden met de huidige stand van zaken omtrent online gokken.

De verdachte heeft zich verder samen met de medeverdachte [medeverdachte01] schuldig gemaakt aan witwassen van de inkomsten die voortvloeiden uit de overtredingen van de Wok en daarvan een gewoonte gemaakt. Deze witwasactiviteiten waren ondergebracht in de verdachte rechtspersoon [bedrijf06] . Witwassen vormt een aantasting van de legale economie en een bedreiging voor de integriteit van het financiële handelsverkeer. Daarbij neemt de rechtbank in ogenschouw dat niet gebleken is van de bedoeling om door het witwassen ook inkomsten en vermogen te onttrekken aan het zicht van de belastingdienst - anders dan veelal het wel het geval is bij witwassen.

9.3. Persoonlijke omstandigheden van de verdachte

De verdachte heeft op een enkele verkeersovertreding na geen strafblad, ondanks dat hij al zijn hele werkzame leven bedrijfsmatig actief is in de gokautomaten branche. Daar houdt de rechtbank rekening mee. Daarnaast houdt de rechtbank in strafmatigende zin rekening met de gevolgen van het optreden van de Ksa/FIOD op het leven van de verdachte. Onder meer de verstrekkende financiële gevolgen van de inbeslagname van alle in Nederland geplaatste Cash Centers en de angst als gevolg van ernstige bedreigingen die de verdachte stelt te hebben ontvangen in verband met de (beoogde) sluiting van de locaties waar de Cash Centers stonden opgesteld.

9.4. Overschrijding redelijke termijn

Er is rekening gehouden met een overschrijding van de redelijke termijn die volgt uit artikel 6 van het EVRM. Op 28 augustus 2018 heeft er een strafrechtelijke doorzoeking plaatsgevonden van de woningen van de verdachte en de medeverdachte [medeverdachte01] en de panden van [bedrijf04] en [bedrijf06] . De redelijke termijn is daarmee op 28 augustus 2018 aangevangen. Wat betreft de berechting van de zaak in eerste aanleg heeft als uitgangspunt te gelden dat de behandeling van de zaak ter terechtzitting dient te zijn afgerond met een eindvonnis binnen twee jaar nadat de op zijn redelijkheid te beoordelen termijn is aangevangen, tenzij sprake is van bepaalde bijzondere omstandigheden. Nu de rechtbank van dergelijke bijzondere omstandigheden niet is gebleken en er heden, 2 maart 2023, vonnis wordt gewezen, stelt zij vast dat de redelijke termijn met twee en een half jaar is overschreden. Weliswaar is er sprake geweest van onderzoekswensen aan de zijde van de verdediging, maar voor het overgrote deel kan de overschrijding van de redelijke termijn niet aan de verdediging worden verweten.

9.5. Conclusies van de rechtbank

Gelet op de overschrijding van de redelijke termijn en de overige genoemde omstandigheden ziet de rechtbank aanleiding om geen (voorwaardelijke) gevangenisstraf meer op te leggen. Alles afwegende acht de rechtbank een forse taakstraf passend en geboden.

Hoewel ten aanzien van de verdachte minder feiten bewezen zijn verklaard dan ten aanzien van de medeverdachte [medeverdachte01] zal de rechtbank aan de verdachte geen lagere straf opleggen. Binnen het totale feitencomplex komt aan die extra bewezenverklaarde feiten slechts beperkt gewicht toe, terwijl daar tegenover de gevolgen van het strafrechtelijk onderzoek voor de verdachte minder verstrekkend zijn geweest.

10 . Toepasselijke wettelijke voorschriften

Gelet is op de artikelen:

- 9, 22c, 22d, 47, 51, 57, 420bis en 420ter van het Wetboek van Strafrecht;
- 1, 2 en 6 van de Wet op de economische delicten;
- 1 en 36 van de Wet op de Kansspelen.

11. Bijlagen

De in dit vonnis genoemde bijlagen maken deel uit van dit vonnis.

12. Beslissing

De rechtbank:

verklaart de dagvaarding nietig voor zover het betreft het onder 1, 2 en 3, telkens subsidiair ten laste gelegde;

verklaart de dagvaarding voor het overige geldig;

verklaart de officier van justitie ontvankelijk in de vervolging;

verklaart niet bewezen, dat de verdachte het onder 1, 2 en 3, telkens primair ten laste gelegde en het onder 5 en 6 ten laste gelegde heeft begaan en spreekt de verdachte daarvan vrij;

verklaart bewezen dat de verdachte het onder 1, 2 en 3, telkens meer subsidiair ten laste gelegde en het onder 4 ten laste gelegde, zoals hiervoor omschreven, heeft begaan;

verklaart niet bewezen hetgeen aan de verdachte meer of anders ten laste is gelegd dan hiervoor bewezen is verklaard en spreekt de verdachte ook daarvan vrij;

stelt vast dat het bewezen verklaarde oplevert de hiervoor vermelde strafbare feiten;

verklaart de verdachte strafbaar;

veroordeelt de verdachte tot een taakstraf voor de duur van**tweehonderdveertig (240) uren**, waarbij de Reclassering Nederland dient te bepalen uit welke werkzaamheden de taakstraf dient te bestaan;

beveelt dat, voor het geval de veroordeelde de taakstraf niet naar behoren verricht, vervangende hechtenis zal worden toegepast voor de duur van**120 dagen**.

Dit vonnis is gewezen door mr. M.C. Franken, voorzitter,
en mrs. L. Daum en E. IJspeerd, rechters,
in tegenwoordigheid van mrs. K. Aagaard en H.P. Eekhout, griffiers,
en uitgesproken op de openbare terechtzitting op 2 maart 2023.

De griffier mr. K. Aagaard is buiten staat dit vonnis mede te ondertekenen.

13 . Bijlage I

Tekst tenlastelegging

Aan de verdachte wordt ten laste gelegd dat

1.
[bedrijf01]
op één of meerdere tijdstip(pen) gelegen in of omstreeks de periode van 1 januari 2017 tot en met 28 maart 2019 te Rotterdam en/of Enschede, in ieder geval in Nederland, en/of op Curaçao en/of op malta en/of in Duitsland,

tezamen en in vereniging met anderen ([bedrijf04] en/of [bedrijf06] en/of [bedrijf02] en/of [bedrijf05] en/of [bedrijf07] . en/of [bedrijf03] .en/of [medeverdachte01]), althans alleen, (telkens) al dan niet opzettelijk bedrijfsmatig gelegenheid heeft gegeven door middel van enig(e) (kans)spel(en) -op een of meer website(s) te weten [website01] -, (telkens) mede te dingen naar prijzen en/of premies, waarbij de aanwijzing der winnaar geschiedde door enige kansbepaling waarop de deelnemer(s) (telkens) in het algemeen geen overwegende invloed kon(den) 'uitoefenen, terwijl daarvoor (telkens) geen vergunning ingevolge de Wet op de kansspelen was verleend tot welk(e) feit(en) hij, verdachte, opdracht heeft gegeven en/of aan welke verboden gedraging(en) hij, verdachte, feitelijke leiding heeft gegeven;

subsidiair, voorzover het vorenstaande niet tot een veroordeling mocht of zou

kunnen leiden:

[bedrijf01]

in of omstreeks de periode van 1 januari 2017 tot en met 28 maart 2019 te Rotterdam en/of Enschede, in ieder geval in Nederland, en/of op Curaçao en/of op Malta en/of in Duitsland tezamen en in vereniging met anderen, althans alleen, meermalen, althans eenmaal (telkens) opzettelijk uit de opbrengst van (een) door misdrijf verkregen

goed(eren) voordeel heeft getrokken, immers heeft/hebben zij, [bedrijf01] en/of haar mededader(s) (telkens) geldbedragen, althans een gedeelte van de omzet, uit Cash Centers (tot een totaal van 347.090 [2-OPV, p. 8]) in ontvangst genomen op bankrekening(en) ten name van [bedrijf01] en/of contante (geld)bedragen, althans een groot geldbedrag, op voornoemde bankrekening(en) gestort en/of heeft gestort

en /of hebben laten storten, zijnde deze betalingen en/of stortingen afkomstig van ingelegde gelden voor illegale kansspelen via [website01] , tot welk(e) feit(en) hij, verdachte, opdracht heeft gegeven en/of aan welke verboden gedraging(en) hij, verdachte, feitelijke leiding heeft gegeven;

meer subsidiair

[bedrijf01]

op één of meerdere tijdstip(pen) gelegen in of omstreeks de periode van 1 januari 2017 tot en met 28 maart 2019 te Rotterdam en/of Enschede, in ieder geval in Nederland, en/of op Curaçao en/of op malta en/of in Duitsland tezamen en in vereniging met anderen ([bedrijf04] en/of [bedrijf06] en/of. [bedrijf02] en/of [bedrijf05] en/of [bedrijf07] . en/of [bedrijf03] en/of [medeverdachte01]), althans alleen

(telkens) de deelneming heeft bevorderd aan een gelegenheid om mede te dingen naar prijzen en/of premies, waarbij de aanwijzing der winnaar geschiedde door enige kansbepaling waarop de deelnemer(s) (telkens) in het algemeen geen overwegende invloed kon(den) uitoefenen, te weten het online gokken op sportwedstrijden via de website [website01] , hebbende zij, [bedrijf01] , en/of haar mededaders, door middel van het plaatsen van Cash Centers (API's) met anonieme accounts voor gebruikers, spelers voor genoemde weddenschappen op sportwedstrijden via internet geworven,

tot welk(e) feit(en) hij, verdachte, opdracht heeft gegeven en/of aan welke

verboden gedraging(en) hij, verdachte, feitelijke leiding heeft gegeven;

2.

[bedrijf04]

op één of meerdere tijdstip(pen) gelegen in of omstreeks de periode van 1 januari 2017 tot en met 28 maart 2019 te Rotterdam en/of Enschede, in ieder geval in Nederland, en/of op Curaçao en/of op Malta en/of in Duitsland, tezamen en in vereniging met anderen ([bedrijf01] en/of [bedrijf02] en/of [bedrijf06] en/of [bedrijf05] en/of [bedrijf07] . en/of [bedrijf03] en/of [medeverdachte01]), althans alleen,

(telkens) al dan niet opzettelijk bedrijfsmatig gelegenheid heeft gegeven door middel van enig(e) (kans)spel(en) -op een of meer website(s) te weten [website01] -,(telkens) mede te dingen naar prijzen en/of premies, waarbij de aanwijzing der winnaar geschiedde door enige kansbepaling waarop de deelnemer(s) (telkens) in het algemeen geen overwegende invloed kon(den) uitoefenen, terwijl daarvoor (telkens) geen vergunning ingevolge de Wet op de

kansspelen was verleend, tot welk(e) feit(en) hij, verdachte, opdracht heeft gegeven en/of aan welke verboden gedraging(en) hij, verdachte, feitelijke leiding heeft gegeven;

subsidiair, voorzover het vorenstaande niet tot een veroordeling mocht of zou

kunnen leiden:

[bedrijf04]

in of omstreeks de periode van 1 januari 2017 tot en met 28 maart 2019 te Rotterdam en/of Enschede, in ieder geval in Nederland, en/of op Curaçao en/of op malta en/of in Duitsland

tezamen en in vereniging met anderen, althans alleen, meermalen, althans eenmaal (telkens) opzettelijk uit de opbrengst van (een) door misdrijf verkregen goed(eren) voordeel heeft getrokken, immers heeft/hebben zij, [bedrijf04] en/of haar mededader(s) (telkens)

geldbedragen, althans een gedeelte van de omzet, uit Cash Centers (tot een totaal van 506.540 [2-OPV, p. 8]) in ontvangst genomen op bankrekeningen) ten name van [bedrijf04] en/of contante (geld)bedragen, althans een groot geldbedrag, op voornoemde bankrekening(en) gestort en/of heeft gestort en /of hebben laten storten, zijnde deze betalingen en/of stortingen afkomstig van ingelegde gelden voor illegale kansspelen via [website01] , tot welk(e) feit(en) hij, verdachte, opdracht heeft gegeven en/of aan welke

verboden gedraging(en) hij, verdachte, feitelijke leiding heeft gegeven;

meer subsidiair

[bedrijf04]

op één of meerdere tijdstip(pen) gelegen in of omstreeks de periode van 1 januari 2017 tot en met 28 maart 2019 te Rotterdam en/of Enschede, in ieder geval in Nederland, en/of op Curaçao en/of op malta en/of in Duitsland tezamen en in vereniging met anderen ([bedrijf01] en/of [bedrijf02] en/of [bedrijf06] en/of [bedrijf05] en/of [bedrijf07] . en/of [bedrijf03] en/of [medeverdachte01]), althans alleen,

(telkens) de deelneming heeft bevorderd aan een gelegenheid om mede te dingen naar prijzen en/of premies, waarbij de aanwijzing der winnaar geschiedde door enige kansbepaling waarop de deelnemer(s) (telkens) in het algemeen geen overwegende invloed kon(den) uitoefenen, te weten het online gokken op sportwedstrijden via de website [website01] / hebbende zij, [bedrijf04] , en/of haar mededaders, door middel van het plaatsen van Cash Centers (API's) met anonieme accounts voor gebruikers, spelers voor genoemde weddenschappen op sportwedstrijden via internet geworven, tot welk(e) feit(en) hij, verdachte, opdracht heeft gegeven en/of aan welke verboden gedraging(en) hij, verdachte, feitelijke leiding heeft gegeven;

3.

[bedrijf06]

op één of meerdere tijdstip(pen) gelegen in of omstreeks de periode van 1 januari 2017 tot en met 28 maart 2019 te Rotterdam en/of Enschede, in ieder geval in Nederland, en/of op Curaçao en/of op malta en/of in Duitsland, tezamen en in vereniging met anderen ([bedrijf01] en/of [bedrijf04] en/of [bedrijf02] en/of [bedrijf05] en/of [bedrijf07] en/of [bedrijf03] en/of [medeverdachte01]), althans alleen, (telkens) al dan niet opzettelijk bedrijfsmatig gelegenheid heeft gegeven door middel van enig(e) (kans)spel(en) -op een of meer website(s) te weten [website01] -, (telkens) mede te dingen naar prijzen en/of premies, waarbij de aanwijzing der winnaar geschiedde door enige kansbepaling waarop de deelnemer(s) (telkens) in het algemeen geen overwegende invloed kon(den) uitoefenen, terwijl daarvoor (telkens) geen vergunning ingevolge de Wet op de kansspelen was verleend, tot welk(e) feit(en) hij, verdachte, opdracht heeft gegeven en/of aan welke verboden gedraging(en) hij, verdachte, feitelijke leiding heeft gegeven;

subsidiair, voorzover het vorenstaande niet tot een veroordeling mocht of zou kunnen leiden:

[bedrijf06]

in of omstreeks de periode van 1 januari 2017 tot en met 28 maart 2019 te Rotterdam en/of Enschede, in ieder geval in Nederland, en/of op Curaçao

en/of op malta en/of in Duitsland tezamen en in vereniging met anderen, althans alleen,

meermalen, althans eenmaal (telkens) opzettelijk uit de opbrengst van (een) door misdrijf verkregen goed(eren) voordeel heeft getrokken, immers heeft/hebben zij, [bedrijf06] en/of haar mededader(s) (telkens) geldbedragen, althans een gedeelte van de omzet, uit Cash Centers (tot een totaal van 3.204.234 [AMB-020]) in ontvangst genomen op bankrekening(en) ten name van [bedrijf06] en/of contante (geld)bedragen, althans een groot geldbedrag, op voornoemde bankrekening(en) gestort en/of heeft gestort en /of

hebben laten storten, zijnde deze betalingen en/of stortingen afkomstig van ingelegde gelden voor illegale kansspelen via [website01] , tot welk(e) feit(en) hij, verdachte, opdracht heeft gegeven en/of aan welke verboden gedraging(en) hij, verdachte, feitelijke leiding heeft gegeven;

meer subsidiair

[bedrijf06]

op één of meerdere tijdstip(pen) gelegen in of omstreeks de periode van 1 januari 2017 tot en met 28 maart 2019 te Rotterdam en/of Enschede, in ieder geval in Nederland, en/of op Curaçao en/of op Malta en/of in Duitsland tezamen en in vereniging met anderen ([bedrijf01] en/of [bedrijf04] en/of [bedrijf02] en/of [bedrijf05] en/of [bedrijf07] . en/of [bedrijf03] en/of [medeverdachte01]), althans alleen, (telkens) de deelneming heeft bevorderd aan een gelegenheid om mede te dingen naar prijzen en/of premies, waarbij de aanwijzing der winnaar geschiedde door

enige kansbepaling waarop de deelnemer(s) (telkens) in het algemeen geen overwegende invloed kon(den) uitoefenen, te weten het online gokken op sportwedstrijden via de website [website01] , hebbende zij, [bedrijf06] en/of haar mededaders, door middel van het plaatsen van Cash Centers (API's) met anonieme accounts voor gebruikers, spelers voor genoemde weddenschappen op sportwedstrijden via internet geworven, tot welk(e) feit(en) hij, verdachte, opdracht heeft gegeven en/of aan welke verboden gedraging(en) hij, verdachte, feitelijke leiding heeft gegeven;

4.

[bedrijf06]

in de periode van 4 april 2017 tot en te Rotterdam en/of Enschede, in ieder in Duitsland, tezamen en in vereniging met een ander met 19 maart 2019 geval in Nederland, en/of op Malta en/of , althans alleen, (telkens) (van) een of meer voorwerp(en), te weten één of meer geldbedragen (tot een totaal van EUR 3.204.234 [AMB-020]), althans (een) (groot/grote)

geldbedrag(en),

A.

de werkelijke aard en/of herkomst heeft/hebben verborgen/verhuld, en/of heeft verborgen en/of verhuld wie genoemde voorwerpen voorhanden heeft/hebben gehad,

B.

heeft verworven en/of voorhanden heeft gehad en/of heeft overgedragen en/of heeft omgezet, althans van een of meerdere voorwerp(en), te weten vorengenoemd(e) geldbedrag(en) gebruik heeft gemaakt,

immers heeft/hebben verdachte en/of haar mededader(s) geldbedrag(en) in ontvangst genomen op haar bankrekening(en) en gedeeltelijk doorbetaald aan [bedrijf07] .,

terwijl zij, [bedrijf06] en/of haar mededaders wist(en) dat bovenomschreven geldbedrag(en) - onmiddellijk of middellijk, geheel of gedeeltelijk- afkomstig was/waren uit enig(e) misdrijf/misdrijven, terwijl zij, [bedrijf06] , van het plegen van dat feit een gewoonte heeft gemaakt, tot welk(e) feit(en) hij, verdachte, opdracht heeft gegeven en/of aan welke verboden gedraging(en) hij, verdachte, feitelijke leiding heeft gegeven;

5.

[bedrijf06]

op één of meer tijdstip(pen) gelegen in of omstreeks de periode 12 november 2018 tot en met 22 november 2018 te Rotterdam en/of Enschede, in ieder geval in Nederland, en/of op Malta en/of in Duitsland, tezamen en in vereniging met (een) ander (en), althans alleen, een services agreement tussen [bedrijf06] en [bedrijf07] .

gedateerd op 1 juni 2017 (MT-DOC-034, p. 4 tm 11)

-zijnde (een) geschrift dat bestemd was om tot bewijs van enig feit te dienen valselijk

heeft opgemaakt, of vervalst, althans valselijk heeft doen opmaken en/of heeft doen vervalsen, immers heeft/hebben zij, [bedrijf06] , en/of haar mededader(s) toen en

daar (telkens) in strijd met de waarheid - zakelijke weergegeven- :

Ad a) op dat geschrift vermeld en/of doen laten vermelden "This Agreement is entered into today the le day of June, of the year 2017", (terwijl in werkelijkheid voornoemde overeenkomst is opgesteld en overeengekomen tussen partijen in november 2018); en/of

Ad b) in Appendix 1, bij de opgave welke dienstverlening (services) geleverd wordt, vermeld, althans doen of laten vermelden het aanbieden van software en het onderhoud van software, (terwijl in werkelijkheid de genoemde services niet aangeboden en/of verleend werden en/of niet in verhouding stonden tot de betaalde bedragen door [bedrijf06] aan [bedrijf07] .), zulks (telkens) met het oogmerk om dit geschrift als

echt en onvervalst te gebruiken of door (een) ander(en) te doen gebruiken, tot welk(e) feit(en) hij, verdachte, opdracht heeft gegeven en/of aan welke verboden gedraging(en) hij, verdachte, feitelijke leiding heeft gegeven;

subsidiair, voor zover het vorenstaande niet tot een veroordeling mocht of zou kunnen leiden:

hij

op één of meer tijdstip(pen) gelegen in of omstreeks de periode 12 november 2018 tot en met 22 november 2018 te Rotterdam .en/of Enschede, in ieder geval in Nederland, en/of op Malta en/of in Duitsland, tezamen en in vereniging met (een) ander(en), althans alleen,

een services agreement tussen [bedrijf06] en [bedrijf07] .

gedateerd op 1 juni 2017 (MT-DOC-034, p. 4 tm 11)

-zijnde (een) geschrift dat bestemd was om tot bewijs van enig feit te dienen valselijk

heeft opgemaakt, of vervalst, althans valselijk heeft doen opmaken en/of heeft doen vervalsen, immers heeft/hebben hij, verdachte, en/of zijn mededader(s) toen en daar

(telkens) in strijd met de waarheid - zakelijke weergegeven- :

Ad a) op dat geschrift vermeld en/of doen laten vermelden "This Agreement is entered into today the le day of June, of the year 2017", (terwijl in werkelijkheid voornoemde overeenkomst is opgesteld en overeengekomen tussen partijen in november 2018); en/of

Ad b) in Appendix 1, bij de opgave welke dienstverlening (services) geleverd wordt, vermeld, althans doen of laten vermelden het aanbieden van software en het onderhoud van software, (terwijl in werkelijkheid de genoemde services niet aangeboden en/of verleend werden en/of niet in verhouding stonden tot de betaalde bedragen door [bedrijf06] aan [bedrijf07] .), zulks (telkens) met het oogmerk om dit geschrift als echt en onvervalst te gebruiken of door (een) ander(en) te doen gebruiken;

6.

[bedrijf06]

op één of meerdere tijdstippen gelegen in of omstreeks de periode van 12 november 2018 tot en met 29 november 2018 te Rotterdam en/of Enschede, in ieder geval in Nederland, en/of op Malta en/of in Duitsland, tezamen en in vereniging met (een) ander(en), althans alleen, meermalen althans eenmaal, (telkens) opzettelijk gebruik heeft gemaakt of heeft doen maken van een valse of vervalste services agreement tussen [bedrijf06] en [bedrijf07] . gedateerd op 1 juni 2017 (MT-DOC-034, p. 4 tm 11)

-zijnde (een) geschrift dat bestemd was om tot bewijs van enig feit te dienen als

ware het echt en onvervalst, bestaande die valsheid of 'vervalsing (telkens) hierin dat in strijd met de waarheid - zakelijk weergegeven- de datum en/of inhoud van dat geschrift was

geantedateerd en/of niet juist was vermeld, en bestaande dat gebruikmaken of gebruik doen maken (telkens) hierin dat zij, [bedrijf06] , en/of haar mededader(s) dit geschrift heeft/hebben verzonden, althans doen toekomen aan (een) medewerker(s) van de Wirecard Bank, tot welk(e) feit(en) hij, verdachte, opdracht heeft gegeven en/of aan welke

verboden gedraging(en) hij, verdachte, feitelijke leiding heeft gegeven;

subsidiair, voorzover het vorenstaande niet tot een veroordeling mocht of zou kunnen leiden:

hij

op één of meerdere tijdstippen gelegen in of omstreeks de periode van 12 november 2018 tot en met 29 november 2018 te Rotterdam en/of Enschede, in ieder geval in Nederland, en/of op Malta en/of in Duitsland, tezamen en in vereniging met (een) ander(en) ., althans alleen, meermalen althans eenmaal, (telkens) opzettelijk gebruik heeft gemaakt of heeft doen maken van een valse of vervalste services agreement tussen [bedrijf06] en [bedrijf07] . gedateerd op 1 juni 2017 (MT-DOC-034, p. 4 tm 11)

-zijnde (een) geschrift dat bestemd was om tot bewijs van enig feit te dienen als

ware het echt en onvervalst, bestaande die valsheid of vervalsing (telkens) hierin dat in strijd met de waarheid - zakelijk weergegeven- de datum en/of inhoud van dat geschrift was

geantedateerd en/of niet juist was vermeld, en bestaande dat gebruikmaken of gebruik doen maken (telkens) hierin dat hij, verdachte, en/of zijn mededader(s) dit geschrift heeft/hebben verzonden, althans doen toekomen aan (een) medewerker(s) van de Wirecard Bank.

---

1 zie: HR 6 november 2012, ECLI:NL:HR:2012:BX4280

2 zie: HR 13 juni 2008, LJN BC8970

3 RvS 27 december 2017, ECLI:NL:RVS:2017:3571

4 HR 9 maart 2004, ECLI:NL:HR:2004:AO1490

5 HR 22 augustus 2006, ECLI:NL:HR:2006:AX5738

6 Rb Oost-Brabant 18 november 2016, ECLI:NL:RBOBR:2016:6400
